

TÍNH ĐỘC LẬP, MINH BẠCH CỦA CSTT VÀ VẤN ĐỀ KIỂM SOÁT LẠM PHÁT

ThS. Trần Thế Sao
ĐH Tôn Đức Thắng

Kiểm soát lạm phát: mục tiêu hàng đầu của CSTT

Lạm phát xảy ra bao giờ cũng xuất phát từ nhiều nguyên nhân, có những nguyên nhân từ phía cầu (lạm phát cầu kéo), có những nguyên nhân từ phía cung (lạm phát chi phí đẩy), có những nguyên nhân thuộc về chính sách tài khóa, có những nguyên nhân thuộc về yếu tố tiền tệ... Vì vậy để kiểm soát lạm phát bao giờ cũng cần một hệ thống đồng bộ các giải pháp, cả về chính sách tài khóa lẫn chính sách tiền tệ. Song trên hết, kiểm soát lạm phát, ổn định giá cả luôn là mục tiêu hàng đầu của CSTT, nếu một CSTT có nhiều mục tiêu thì phải ưu tiên cho mục tiêu ổn định giá cả. Chỉ khi lạm phát được kiềm giữ ở mức vừa phải hợp lý, nền kinh tế mới có cơ sở vững chắc để tăng trưởng và phát triển bền vững như F.Mishkin đã từng nói: “Tập trung phát triển sức mạnh kinh tế sẽ đến sau khi thực hiện các phương pháp kiềm chế lạm phát”.

Nhận thức được tác hại của lạm phát đối với nền kinh tế, kể từ năm 1990 ngân hàng Trung ương (NHTŨ) một số nước đã chuyển từ việc điều hành CSTT thông qua các mục tiêu trung gian sang CSTT hướng tới mục tiêu kiểm soát lạm phát (CSTT theo khuôn khổ lạm

Ngăn chặn tình trạng giá cả leo thang, hoàn thành mục tiêu giữ tỷ lệ lạm phát năm 2007 thấp hơn tốc độ tăng trưởng kinh tế đang là một trong những vấn đề quan tâm hàng đầu của các nhà hoạch định chính sách hiện nay. Đã có nhiều bài viết, hội thảo bàn về các nguyên nhân và giải pháp kiềm chế lạm phát. Trong bài viết này, tác giả đi sâu vào một khía cạnh khác của công cuộc kiềm chế và kiểm soát lạm phát: tăng cường tính hiệu quả của chính sách tiền tệ (CSTT) thông qua nâng cao tính độc lập và minh bạch cho CSTT.

TẠP CHÍ **Công nghệ
ngân hàng**

PHIẾU ĐẶT BÁO DÀI HẠN

To: Tạp chí **Công nghệ
ngân hàng**
36 Tôn Thất Đạm, Phường Nguyễn Thái Bình,
Quận 1, TP. Hồ Chí Minh

70C 1207 - 0145G

Bạn đọc không cần
dán tem

phát mục tiêu – inflation targeting). Khởi đầu là Ngân hàng New Zealand vào năm 1990, đến nay có trên 25 quốc gia chuyển sang điều hành CSTT theo khuôn khổ lạm phát mục tiêu và con số này không dừng ở đó, ở những quốc gia này người ta đã chứng minh được: “Lạm phát mục tiêu sẽ củng cố quá trình phát triển kinh tế và thêm vào đó kiểm soát được lạm phát” (F.Mishkin).

Đối với Việt Nam, việc điều hành CSTT những năm qua đã đạt được những kết quả nhất định ban đầu, đã góp phần đẩy lùi lạm phát, ổn định giá trị tiền tệ. Song một giai đoạn mới đang mở ra, giai đoạn hội nhập sâu vào nền kinh tế thế giới, điều này đồng nghĩa với việc hội nhập luôn cả những bất ổn từ bên ngoài, vì vậy hơn bao giờ hết việc điều hành CSTT càng phải nhắm đến mục tiêu ổn định giá trị tiền tệ, kiểm soát lạm phát tạo điều kiện thuận lợi cho tăng trưởng kinh tế theo tinh thần của Đề án phát triển ngành Ngân hàng Việt Nam đến năm 2010 và định hướng đến năm 2020 (quyết định số 112/2006/QĐ-TTg ngày 24/5/2006).

Bên cạnh đó, việc giữ lạm phát ổn định ở mức vừa phải trong nhiều năm còn là cơ sở để tiến tới thực hiện điều hành CSTT theo khuôn khổ lạm phát mục tiêu sau năm 2010 theo tinh thần của đề án trên.

Độc lập và minh bạch: điều kiện cần thiết đảm bảo thực thi có hiệu quả CSTT

Để kiểm soát được lạm phát, NHTƯ có thể sử dụng nhiều công cụ của CSTT như lãi suất, chính sách tỷ giá, nghiệp vụ thị trường mở, dự trữ bắt buộc... nhưng vấn đề quan trọng là việc thực thi CSTT phải đạt hiệu quả như mong muốn. Muốn vậy, NHTƯ có thể thực hiện các biện pháp như phát triển thị trường tiền tệ để lãi suất thực sự trở thành một công cụ

truyền dẫn tín hiệu từ NHTƯ, thị trường hóa cơ chế xác định tỷ giá hối đoái... Song có lẽ trên hết là đảm bảo cho CSTT có được tính độc lập so với các chính sách khác mà trước hết là đối với chính sách tài khóa. Chẳng hạn ở Mỹ, nếu như chính phủ Mỹ đẩy mạnh phát triển kinh tế làm tăng nguy cơ lạm phát thì Cục dự trữ liên bang sẽ gia tăng lãi suất để kiềm chế lạm phát và làm chậm lại tốc độ tăng trưởng.

Tại Việt Nam, CSTT hiện nay theo đuổi đa mục tiêu đó là ổn định giá trị đồng tiền, góp phần đảm bảo an toàn hoạt động ngân hàng, thúc đẩy phát triển kinh tế xã hội theo định hướng XHCN (điều 1 Luật NHNN Việt Nam 1997). Giữa các mục tiêu không có thứ tự ưu tiên và trong nhiều giai đoạn CSTT nghiêng về mục tiêu hỗ trợ thúc đẩy kinh tế để giúp Chính phủ hoàn thành nhiệm vụ mà Quốc hội giao.

Hơn nữa, mặc dù trên danh nghĩa CSTT là do NHNN xây dựng và điều hành nhưng trên thực tế NHNN chỉ là cơ quan (của Chính phủ) thực hiện nhiệm vụ “trông coi” lĩnh vực tiền tệ bởi vì theo quy định hiện nay CSTT do NHNN xây dựng đệ trình Chính phủ sau đó Chính phủ trình Quốc hội xem xét (Điều 3, điều 5.1.b Luật NHNN 1997).

Tính độc lập thấp cộng thêm tính minh bạch kém trong điều hành CSTT đã làm cho CSTT kém hiệu quả nay lại càng mất hiệu lực. Đơn cử như “Việc đưa tiền mới ra lưu thông là nghiệp vụ bình thường của NHTƯ, phù hợp với thông lệ quốc tế” nhưng không biết bằng cách nào đó mà trước đó đã có thông tin đồn đại cho rằng sắp có đợt đổi tiền mới. Ký ức sâu xa của người dân vẫn còn nóng hổi về sự kiện đổi tiền những năm giữa thập kỷ 80, về một quy luật kinh tế mà không cần phải có nhiều kiến thức để biết rằng phát hành tiền là đồng tiền mất giá. Một nỗi lo sợ hàng hóa sẽ tăng giá đã khiến người dân

TẠP CHÍ Công nghệ ngân hàng

Họ tên : .....

Chức vụ : .....

Công ty : .....

Địa chỉ : .....

Điện thoại : .....

Email : .....

Ngày ..... tháng..... năm 200.....

Tôi đồng ý đặt mua Tạp chí Công nghệ Ngân hàng

6 kỳ (có số Xuân) (77.000đ) X ..... cuốn/kỳ

6 kỳ (không có số Xuân) (72.000đ) X ..... cuốn/kỳ

12 kỳ (149.000đ) X ..... cuốn/kỳ

Từ tháng: ..../200..... đến tháng: ..../200.....

PHÁT HÀNH MỖI THÁNG 1 KỶ
(Từ tháng 9/2007)

HƯỚNG DẪN ĐĂNG KÝ:

Cách 1: Đăng ký trực tiếp tại tòa soạn.

Cách 2: Bạn đọc điền đầy đủ thông tin vào phiếu đặt báo và gửi đến tòa soạn.

Tiền đăng ký vui lòng gửi đến tòa soạn qua:

- Đường bưu điện (dịch vụ chuyển tiền tại các bưu cục).
- Chuyển khoản.

CTK: Trường Đại học Ngân hàng Thành phố Hồ Chí Minh
STK: 162810000009992
NH: Số giao dịch II Ngân hàng Công thương TP.HCM

vội vàng đẩy tiền đồng ra lưu thông và đưa vào tích trữ vàng, USD đã khiến cho giá cả hai loại hàng hóa này tăng đột biến đặc biệt là trước thông tin NHNN phát hành tiền mệnh giá 500.000đ. Yếu tố tâm lý này đã góp phần không nhỏ vào sự gia tăng chóng mặt của chỉ số lạm phát vào năm 2004. Như vậy thị trường đã phản ứng tiêu cực với việc phát hành tiền mới của NHTÚ mà đặc biệt là khi phát hành tiền có mệnh giá cao do sự công bố không rõ ràng thông tin.

Tăng cường tính độc lập và minh bạch cho CSTT

Có lẽ việc tăng cường tính minh bạch và độc lập cho CSTT vào thời điểm này chưa thể góp phần chặn đứng cơn sốt lạm phát. Song đặt trong bối cảnh bước ra sân chơi chung, điều này là một đòi hỏi tất yếu. Để tăng cường tính độc lập và minh bạch CSTT trong thời gian tới cần thực hiện các giải pháp sau:

Về tăng cường tính độc lập cho CSTT:

Một là, cần trao cho NHNN quyền sử dụng các công cụ của mình để điều hành CSTT và không bị can thiệp.

Hai là, khẳng định mục tiêu ưu tiên hàng đầu của CSTT là ổn định giá cả, nếu có nhiều hơn một mục tiêu thì khi xảy ra xung đột giữa các mục tiêu phải ưu tiên trước hết cho mục tiêu kiểm soát lạm phát.

Nói một cách cụ thể là cần phải chỉnh sửa Luật NHNN hiện nay hay xây dựng một luật NHTÚ mới (tạo lập cơ sở pháp lý) khẳng định vị thế và vai trò của NHNN. Có nhiều điều phải thay đổi trong lần ban hành Luật NHNN mới, nhưng trước hết cũng như đạo luật ngân hàng các quốc gia khác, điều đầu tiên Luật mới phải khẳng định vai trò tối cao của NHTÚ là ổn định giá cả do đó phải trao cho NHTÚ vị thế độc lập so với Chính phủ, độc lập ở đây không nhất thiết phải theo mô hình các nước phương Tây là tách rời khỏi bộ máy Chính phủ mà chỉ cần để cho NHTÚ có toàn quyền đối với các công cụ của mình để kiềm giữ lạm phát trong mục tiêu đã công bố.

Về tăng cường tính minh bạch: cần thành lập Hội đồng CSTT Quốc gia trực thuộc NHTÚ, bao gồm các thành viên là các Thống đốc, Phó thống đốc và

các chuyên gia kinh tế độc lập bên ngoài ngân hàng. Hội đồng này có trách nhiệm trong việc tư vấn việc điều hành CSTT và độc lập trong các quyết định của mình. Các thông tin về cuộc họp của hội đồng, ý kiến nhận định và quyết định của hội đồng cần phải được công khai trên các phương tiện thông tin đại chúng mà cụ thể là trên website của NHTÚ. Tiến tới ban hành cơ chế công khai thông tin, báo cáo lạm phát định kỳ. Một khi đã theo đuổi cơ chế lạm phát mục tiêu thì yếu

tố minh bạch là điều cốt yếu để tạo dựng lòng tin nơi công chúng, mục tiêu có thể không hoàn thành nhưng nếu NHHH giải trình với trách nhiệm cao nhất và minh bạch thì sẽ nhận được sự ủng hộ của công chúng. Bên cạnh đó, cần đổi mới toàn diện triệt để hệ thống thanh tra giám sát ngân hàng theo các chuẩn mực và nguyên tắc của Ủy ban Basel.

Các giải pháp hỗ trợ: bên cạnh hai vấn đề chính cần quan tâm trên, để tăng cường hơn nữa tính hiệu quả của CSTT, NHNN cần:

Trước hết, bản thân NHNN phải cải tổ lại mô hình tổ chức hiện nay, từ công tác tổ chức điều hành hoạt động tại trụ sở chính cho đến tổ chức các chi nhánh, chuyển từ mô hình tổ chức các chi nhánh theo địa bàn hành chính mang tính công kênh sang mô hình tổ chức chi nhánh theo khu vực.

Hai là, một khi đã khẳng định nhiệm vụ tối cao của NHNN là ổn định giá cả thì NHNN cần tập trung vào chức năng hoạch định và điều hành CSTT, do đó cần đưa các ngân hàng thương mại (NHTM) quốc doanh tiến tới hoàn toàn tự chủ kinh doanh trước pháp luật như các NHTM khác, do vậy cần xúc tiến tạo điều kiện thuận lợi để đẩy nhanh tiến độ cổ phần hóa 5 NHTM quốc doanh, NHNN không nên là đại diện chủ sở hữu vốn Nhà nước mà giao về cho công ty quản lý và kinh doanh vốn Nhà nước.

Ba là, tăng cường hiệu quả của các công cụ điều hành CSTT, phát triển thị trường tiền tệ thứ cấp để làm tăng hiệu quả truyền dẫn hiệu ứng của lãi suất đến các thành phần trong nền kinh tế. Trước mắt phải làm cho lãi suất cơ bản theo sát diễn biến thị trường.

Việc tăng cường tính độc lập và minh bạch cho CSTT cùng với các biện pháp khác sẽ góp phần kiểm soát tốt lạm phát tạo điều kiện hỗ trợ kinh tế tăng trưởng ổn định, bền vững cùng với sự ổn định chính trị sẽ là góp phần nâng cao giá trị cuộc sống cho nhân dân. Có như vậy tăng trưởng kinh tế mới thật sự có ý nghĩa ■

